

Hoeksche Waard

Regionaal Uitvoeringsprogramma Energievisie 2016 - 2020

Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard
Uitvoeringsprogramma 2016 - 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding
 - 1.1 Inleidend
 - 1.2 Energievisie Hoeksche Waard
2. Activiteiten Pijler 1: Energie besparen in de gebouwde omgeving
3. Activiteiten Pijler 2: Opwekken Duurzame Energie
4. Activiteiten Pijler 3: Duurzame mobiliteit
5. Activiteiten Pijler 4: Economie & Innovatie
6. Activiteiten Evaluatie

1. Inleiding

1.1 Inleidend

De Energievisie Hoeksche Waard wordt in dit uitvoeringsprogramma uitgewerkt tot concrete activiteiten voor het jaar 2016 - 2020. Een aantal van deze activiteiten is het afgelopen jaar al in gang gezet. Met dit uitvoeringsprogramma worden deze activiteiten gestructureerd en zichtbaar gemaakt. Daarnaast starten wij op basis van dit uitvoeringsprogramma diverse nieuwe activiteiten. Voor het uitvoeringsprogramma en de energievisie is input verzameld van het maatschappelijk middenveld en vanuit het Regionale Raadsledenoverleg. Het uitvoeringsprogramma zal elk jaar opnieuw worden bekeken of het nodig is om het te actualiseren om op deze manier per jaar projecten uit te voeren die actueel, (financieel)haalbaar en marktgericht zijn. Elke activiteit wordt in dit uitvoeringsprogramma toegelicht en bestaat uit de onderdelen; resultaat, planning, kosten en status.

1.2 Regionale Energievisie Hoeksche Waard 2016- 2020

De ambitie van de Hoeksche Waard is om in 2040 100% energieneutraal te zijn. Hiermee legt de Hoeksche Waard de lat hoger dan de landelijke ambitie (in 2050 energieneutraal). Om gericht stappen in deze richting te zetten is de 'Energievisie Hoeksche Waard 2016-2020' opgesteld in nauwe samenwerking met de vijf gemeenten, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de Hoeksche Waard

De Energievisie gaat uit van de Trias Energetica. Waarbij in eerste instantie wordt ingezet op het beperken van de energiebehoefte. Dit uit zich in pijler 1; energie besparen in de bebouwde omgeving. De grootste energievraag komt bij de bebouwde omgeving vandaan. Dit betekent dat inzetten op besparen het grootste rendement kan opleveren. In het land zijn diverse initiatieven waar de Hoeksche Waard op kan aan haken om snel stappen te zetten. Ook regionaal en lokaal zullen er initiatieven worden opgestart om energie te besparen.

Pijler 2 gaat over het opwekken van duurzame energie. Naast de taakstelling voor windmolens zijn er veel mogelijkheden in de Hoeksche Waard voor het benutten/gebruiken van andere duurzame bronnen. Met een groot areaal aan agrarische bedrijven en omringd door water zijn mogelijkheden met zonne-energie, biomassa en getijdenenergie kansrijk. Evenals het benutten van restwarmte van bedrijven in de Hoeksche Waard en daarbuiten.

Naast de bebouwde omgeving is mobiliteit een belangrijk onderwerp in de Hoeksche Waard. De derde pijler richt zich op duurzame mobiliteit. Uit een berekening uit 2010 (concept Energievisie 2013) komt naar voren dat alle vervoersbewegingen in de Hoeksche Waard goed zijn voor 2.139 TJ aan energie. Stimulering van het gebruik van duurzame vervoersmiddelen en het slimmer laden van vrachtwagens moeten bijdragen aan een afname van deze energievraag.

Tot slot zijn er twee belangrijke neveneffecten. Het gezamenlijk inzetten op besparing en opwekking van energie biedt volop kansen voor de lokale economie (bouwsector, agrarische sector en biobased economy) om daarvoor met oplossingen te komen. Het sturen op innovatie is daarbij belangrijk. Daarnaast wordt met Marketing & Educatie de Hoeksche Waard meer op de kaart gezet als duurzame regio. Beginnen bij de jeugd draagt bij aan bewustwording bij ouders en zorgt tevens voor een ander handelen door deze jeugd over 10 jaar.

2. Activiteiten Pijler 1: Energie besparen in de gebouwde omgeving

De gebouwde omgeving gebruikt meer dan de helft van de totale gevraagde energie in de Hoeksche Waard. De grootste prioriteit ligt dan ook bij het grootschalig terugdringen van de energievraag in de gebouwde omgeving. Daar is veel winst te behalen. Binnen deze pijler is een aantal zaken waar de komende jaren op ingezet wordt in de Hoeksche Waard om de energievraag in de gebouwde omgeving terug te dringen. Dit zijn:

- Wettelijk kader energiebesparing
- (Grootschalige) energiebesparing woningen
- Frisse en energiezuinige maatschappelijke gebouwen
- Bedrijfsvastgoed

De activiteiten die wij in 2016 – 2020 in deze pijler uitvoeren zijn:

Activiteit 1.01:

Verdere invulling Regionaal Energieloket Hoeksche Waard

Samen met de 17 gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid is er een digitaal Energieloket opgezet vanuit een subsidie van de VNG. Op 24 maart 2016 is het digitale Energieloket gelanceerd. De Hoeksche Waard heeft een eigen digitale pagina. Het doel van het Energieloket is het versnellen en opschalen van energiebesparing en opwekking van duurzame energie bij particuliere koopwoningen. In 2016/2017 willen wij het digitale Energieloket meer onder de aandacht brengen bij onze burgers en lokaal bedrijfsleven door inzet van communicatie en het aangaan van allianties. Na 2017 wordt er bekeken of het Energieloket zelfstandig kan opereren. Wij zullen jaarlijks een terugkoppeling geven over het verloop van het Energieloket

Resultaat: Het Energieloket Hoeksche Waard functioneert, is gevuld met lokale bedrijven en bekend bij onze burgers

Planning: 2016 - 2017

Kosten: Het nog beschikbare deel van de VNG subsidie + interne uren (50 uur)

Status: in uitvoering

Uitvoering: SOHW, HoekscheWaardDuurzaam, Ondernemersvereniging Hoeksche Waard

Activiteit 1.02:

2de fase project Energieke Regio

Het project Energieke Regio Hoeksche Waard is een project dat zich richt op energiebesparing en het zelf opwekken van duurzame energie bij bestaande bedrijfsgebouwen en maatschappelijk vastgoed. Dit project zijn wij samen met de Stichting Energieke Regio, de Rabobank en de vijf gemeenten eind 2015 in de Hoeksche Waard gestart om bedrijven in de Hoeksche Waard te verduurzamen. De 1ste fase van het project is van start gegaan, hierin zijn wij met een aantal enthousiaste koplopers gestart (bekende maatschappelijke organisaties en verschillende soorten bedrijven in de Hoeksche Waard zijn begonnen met het uitvoeren van een energiescan). In het najaar van 2016, op de dag van de duurzaamheid, zullen wij de eerste resultaten presenteren en willen wij met de 2de fase van het project starten om meer bedrijven in de Hoeksche Waard te verduurzamen. Voor de tweede fase zijn nog financiële middelen nodig om het project Energieke Regio verder uit te rollen. Na de tweede fase zal het project zelfstandig

verder moeten lopen.

Resultaat: Het verduurzamen van het maatschappelijke vastgoed en bestaande bedrijfsgebouwen.

Planning: 2016, doorlopend in 2017

Kosten: € 9.000 + interne uren (50 uur)

Status: 1ste fase in uitvoering

Uitvoering: SOHW, Stichting Energieke Regio, Rabobank, Hoeksche Waard Duurzaam, Ondernemersvereniging Hoeksche Waard, Ondernemerskring 's-Gravendeel.

Activiteit 1.03:

Regionaal onderzoek naar aanpassing bouwleges en duurzaamheidsleningen ter stimulering energie neutrale renovaties.

De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard onderzoeken of het mogelijk is om een korting te geven op de bouwleges bij duurzaamheidsprojecten van initiatiefnemers. De korting moet zorgen voor extra stimulering om duurzaamheidsprojecten tot stand te brengen. De gemeente Oud-Beijerland hanteert een duurzaamheidslening. De overige vier gemeenten onderzoeken de mogelijkheid om ook in hun gemeente de duurzaamheidslening in te voeren.

Resultaat: Door korting op de bouwleges en de duurzaamheidsleningen komen er meer duurzaamheidsprojecten tot stand in de Hoeksche Waard.

Planning: 2017

Kosten: De kosten zullen per gemeente inzichtelijk moeten worden gemaakt + interne uren (30 uur)

Status: nog niet gestart

Uitvoering: Vijf gemeenten

Activiteit 1.04:

Ontwikkeling plan ter stimulering lagere EPC dan bouwbesluit voor nieuwbouw waar mogelijk voor zowel woningbouw als utiliteitsbouw.

Vanaf 1 januari 2021 moet volgens de Europese Richtlijnen de EPC voor zowel woningen als utiliteitsbouw 0.0 zijn. De Hoeksche Waard zet in om het plan van deze eis te laten gelden vanaf 31 december 2018.

Resultaat: Vanaf 31 december 2018 geldt er een strengere EPC norm voor woningen en utiliteitsbouw in de Hoeksche Waard.

Planning: 2017-2018

Kosten: Interne uren (30 uur)

Status: nog niet gestart

Uitvoering: Vijf gemeenten

Activiteit 1.05:***Sturen op hoogst haalbare energieambitie in prestatieafspraken tussen gemeenten en woningcorporatie.***

HW Wonen en de vijf gemeenten stellen jaarlijks prestatieafspraken op. Duurzaamheid speelt een belangrijke rol binnen deze prestatieafspraken. Jaarlijks wordt gestreefd naar de hoogste haalbare energieambitie in de prestatieafspraken.

Resultaat: De energieambitie is in de prestatieafspraken met HW Wonen geborgd en wordt gemonitord.

Planning: 2016-2020

Kosten: interne uren (50 uur)

Status: in uitvoering

Uitvoering: HW Wonen en SOHW

Activiteit 1.06:***Pilot Project HW Wonen met Nul op de Meter***

HW Wonen en gemeenten onderzoeken in 2016 de mogelijkheid voor een pilotproject met Nul Op De Meter, waarin een (deel van een) woningbouwwijk geheel energieneutraal wordt gemaakt, en onder welke condities een dergelijke pilot gerealiseerd kan worden. Hierbij zal het gaan om het energieneutraal maken van bestaande huurwoningen. Het pilot project maakt onderdeel van de prestatieafspraken onder activiteit 1.04.

Resultaat: Een complex van HW Wonen is volledig energieneutraal.

Planning: 2016

Kosten: interne uren (10 uur)

Status: nog niet gestart

Uitvoering: HW Wonen en SOHW

Activiteit 1.07:***De mogelijkheden onderzoeken voor het toepassen van het landelijke project 'Green Deal verduurzaming Scholen'***

Bij veel schoolgebouwen laat het binnenklimaat en de energetische kwaliteit bij een groot aantal van deze gebouwen te wensen over. Landelijk is er een 'Green Deal Verduurzaming Scholen' opgestart. OP basis van de lessen uit deze Green Deal wil de Hoeksche Waard samen met haar schoolbesturen onderzoeken hoe de scholen op dit vlak kunnen worden verbeterd.

Resultaat: Energiezuinigere scholen in de Hoeksche Waard

Planning: 2017-2018 + interne uren (50 uur)

Kosten: 2500 euro

Status: nog niet gestart

Uitvoering: SOHW

Activiteit 1.08:***Benutten mogelijkheden ESCo's voor maatschappelijk vastgoed***

Een ESCo (Energy Service Companies) is een partij die over een bepaalde periode een energiebesparing garandeert door middel van het doorvoeren van energiebesparende maatregelen. Vanuit het Energieakkoord wordt ervan uitgegaan dat overheden een voortrekkersrol innemen wanneer het gaat om ESCo's. In de Hoeksche Waard willen wij de mogelijkheid onderzoeken of wij door het aangaan van ESCO's energiekosten kunnen besparen bij maatschappelijke gebouwen.

Resultaat: De mogelijkheden voor het benutten van ESCO's in de Hoeksche Waard zijn in beeld.

Planning: 2018-2019

Kosten: 1000 euro + interne uren (50 uur)

Status: nog niet gestart

Uitvoering: SOHW, HoekscheWaardDuurzaam

Activiteit 1.09:***Inventariseren potentieel en mogelijkheden bij agrarische ondernemingen***

Het besparen van energie en daarmee kosten neemt voordelen met zich mee. Voor agrarische ondernemers leidt dit tot een extra bron voor inkomsten door hun dakoppervlakte beschikbaar te stellen voor energieopwekking. Wij willen samen met LTO de mogelijkheden inventariseren bij agrarische ondernemingen en hier gerichte acties aan koppelen. Bij deze activiteit wordt aangehaakt bij lopende initiatieven zoals asbest van de daken en het plaatsen van kleine windmolens.

Resultaat: Energie en kostenbesparingen bij agrarische ondernemingen in de Hoeksche Waard.

Planning: 2017-2018

Kosten: 2500 euro + interne uren 35

Status: nog niet gestart

Uitvoering: SOHW, LTO

3. Activiteiten Pijler 2: Opwekken Duurzame Energie

De Hoeksche Waard zet in op het benutten van kansen voor duurzame energieopwekking uit biomassa en bodem-, wind-, zon- en waterenergie. Verder wil de Hoeksche Waard restwarmte die vrijkomt van gebouwen of bedrijven zoveel mogelijk benutten. Daarnaast is er ruimte voor windmolens met een beperkte slaghoogte (tot 15 meter).

Voor het opwekken van duurzame energie wordt de komende jaren ingezet op:

- Energie uit biomassa
- Energie uit zon
- Energie uit overige duurzame bronnen (bodem en water)
- Energie uit wind
- Restwarmte van bedrijven

De activiteiten die wij in 2016 – 2020 in deze pijler uitvoeren zijn:

Activiteit 2.01:

Gemeentelijke accommodaties beschikbaar stellen voor het project Zon op Hoeksche Waard.

Het doel van Zon op Hoeksche Waard is om huishoudens in staat te stellen zelf zonne-energie op te wekken. Ook als ze zelf geen (geschikt) dak hebben. Dit doet Zon op Hoeksche Waard door samen met lokale initiatiefgroepen grotere zonnepanelen-installaties aan te leggen op het dak van een geschikt gebouw in de buurt. Dit gebeurt door gebruik te maken van het zogenaamde 'postcoderoosmodel' een regeling van de landelijke overheid om opwekken van lokale duurzame energie te stimuleren. De gemeenten hebben aangegeven een deel hun daken op gemeentelijke accommodaties, waar nog geen zonnepanelen op liggen, beschikbaar te stellen voor Zon op Hoeksche Waard. De beschikbaarheid van deze daken (qua o.a. constructie) wordt onderzocht. Zon op Hoeksche Waard bekijkt tevens of er naast gemeentelijke accommodaties ook particuliere daken beschikbaar kunnen worden gesteld (agrarische percelen, sportverenigingen enz.)

Resultaat: Onze inwoners hebben de mogelijkheid om te participeren in verschillende zonnepanelen projecten in de Hoeksche Waard.

Planning: 2016-2017

Kosten: interne uren (50 uur)

Status: in uitvoering

Uitvoering: SOHW, Zon op Hoeksche Waard, HoekscheWaardDuurzaam, Rabobank

Activiteit 2.02:

Ruimte bieden aan initiatieven voor zonneweiden

De ontwikkelingen op het gebied van zonneweiden gaan door. In de Hoeksche Waard willen wij initiatiefnemers stimuleren om initiatieven rondom zonneweiden op te zetten. Als gemeenten zullen wij dit waar nodig faciliteren door te fungeren als gesprekspartner, verpachten van grond, en het goed begeleiden van de bijbehorende procedures:

Resultaat: Initiatieven voor een zonneweide worden binnen de gemeenten gefaciliteerd.

Planning: 2016-2020

Kosten: interne uren (35 uur)

Status: Nog niet gestart

Uitvoering: vijf gemeenten, particuliere initiatieven

Activiteit 2.03:

Onderzoek ruimtelijke impact Energie-ambitie

Over de ruimtelijke kwaliteit wordt door het Kwaliteitsteam Hoeksche Waard opgemerkt dat er naar de ruimtelijke impact van energietransitie onderzoek gedaan moet worden. De ontwerpogave moet nog geformuleerd worden. Om de ontwerpogave goed te formuleren moet er ontwerponderzoek plaatsvinden. Het kwaliteitsteam Hoeksche Waard organiseert een atelier en een excursie met het maatschappelijke middenveld om de ruimtelijke impact van de energie transitie te onderzoeken.

Resultaat: De ruimtelijke impact van de energie transitie is in beeld gebracht door het Kwaliteitsteam Hoeksche Waard.

Planning: 2016

Kosten: 3000 euro + interne uren (10 uur)

Status: nog niet gestart

Uitvoering: Kwaliteitsteam Hoeksche Waard en het SOHW

Activiteit 2.04:

Opstellen Warmte Koude Kaart Hoeksche Waard

Wij willen inzichtelijk maken wat het potentieel restwarmte uit gebouwen en grond is middels een Warmte/Koude-kaart van de Hoeksche Waard.

Resultaat: Een kaart van de Hoeksche Waard waarop het potentieel aan warmte en koude staat weergegeven.

Planning: 2018

Kosten: 10.000 euro + interne uren (30 uur)

Status: nog niet gestart

Uitvoering: SOHW

Activiteit 2.05:

Met Stedin gesprek aangaan ten behoeve van warmtetransitie

Het gebruik van restwarmte voor het verwarmen van gebouwen is in de Provincie Zuid-Holland sterk in opkomst. Op grote schaal wordt er gewerkt aan een zogenaamde 'Warmterotonde'. De verwachting is dat rest- en bodemwarmte in toenemende mate een alternatief kan vormen voor het verwarmen met aardgas. Wij willen onderzoeken in welke gebieden in de Hoeksche Waard er een opgave ligt rondom het vervangen van aardgasnetwerken en welke geschikt zijn om aan te sluiten op (rest)warmte). Wij zullen de lokale netbeheerder (Stedin) inschakelen om dit goed in beeld te krijgen.

Resultaat: de mogelijkheden voor warmtetransitie in de Hoeksche Waard zijn goed onderzocht.

Planning: 2018

Kosten: 2000 euro + interne uren (50 uur)

Status: nog niet gestart

Uitvoering: SOHW, HoekscheWaardDuurzaam

Activiteit 2.06:

Onderzoeken mogelijkheden energie uit bodem en water

Wij willen onderzoeken wat de potentie is van deze energiebronnen en welke marktpartijen bereid zijn om in de Hoeksche Waard hiermee duurzame energie op te wekken.

Resultaat: Inzichtelijk welke mogelijkheden de energiebronnen uit bodem en water kunnen bieden voor de Hoeksche Waard.

Planning: 2019-2020

Kosten: 4000 + interne uren (50 uur)

Status: nog niet gestart

Uitvoering: SOHW

4. Activiteiten Pijler 3: Duurzame Mobiliteit

De komende jaren wordt het gebruik van duurzame vervoersmiddelen verder gestimuleerd. Het gaat hierbij om de (elektrische) fiets, elektrisch vervoer (zowel bussen, auto's als scooters), duurzaam openbaar vervoer (elektrische bus), vervoer over water (bijvoorbeeld de binnenvaart en watertaxi) en voertuigen die gebruik maken van waterstof. De Hoeksche Waard zet voor wat betreft Duurzame Mobiliteit de komende jaren in op:

- *Groter aandeel fietsgebruik in het totaal aantal vervoersbewegingen*
- *Groter aandeel vervoer over water (watertaxi)*
- *Stimuleren elektrisch rijden (fiets, scooter, auto)*
- *Duurzaam en hoogwaardig Openbaar Vervoer*
- *Mogelijkheden voor rijden op waterstof (waterstofstation)*
- *Slimmer organiseren logistieke verhandelingen en duurzame 'last mile'*

De activiteiten die wij in 2016 – 2020 in deze pijler uitvoeren zijn:

Activiteit 3.01:

Faciliteren elektrische oplaadpalen

De vijf gemeenten zorgen dat het beleid rondom het faciliteren van openbare oplaadpalen in de openbare ruimte gelijk is aan elkaar. Voor openbare oplaadpalen faciliteren zij een parkeerplek in de openbare ruimte met de nodige bebording en de vergunningverlening (APV, verkeersbesluit etc.).

Resultaat: De vijf gemeenten voeren een gelijkwaardig beleid rondom het faciliteren van openbare oplaadpalen in de openbare ruimte.

Planning: 2016 – 2020

Kosten: per gemeente (faciliteren parkeerplek + verkeersbord + vergunningverlening) + interne uren

Status: in uitvoering

Uitvoering: vijf gemeenten

Activiteit 3.02:

Netwerk elektrische oplaadpalen voor fietsen in de Hoeksche Waard op de kaart zetten.

In de Hoeksche Waard zijn vanuit de subsidie voor de VNG in 2015 negen elektrische oplaadpalen voor fietsen geplaatst. Deze oplaadpalen staan verspreid door de Hoeksche Waard. Wij zullen voor de Hoeksche Waard een overzichtskaart maken waar deze 9 oplaadpunten maar ook overige oplaadpunten voor fietsen zich bevinden in de Hoeksche Waard. Wij zullen deze kaart breed naar onze inwoners communiceren.

Resultaat: Een overzichtskaart van de elektrische oplaadpunten voor fietsen om het fietsgebruik te stimuleren en breed te communiceren.

Planning: 2016 – 2017

Kosten: 1000 euro + interne uren (40 uur)

Status: in uitvoering

Uitvoering: SOHW

5. Activiteiten Pijler 4: Economie & Innovatie & Monitoring

Dat de Hoeksche Waard op weg is naar een energieneutrale regio, moet niet alleen tussen de oren van de eigen inwoners en bedrijven komen, maar moet ook naar buiten de Hoeksche Waard toe duidelijk worden. Zo zetten we de Hoeksche Waard op de kaart als een regio waar een bedrijf zich wil vestigen of als een regio waar men graag wil wonen. Om onze energieambitie te behalen is het van belang dat wij regelmatig monitoren waar wij staan en in het oog houden hoe wij de ambitie voor 2040 gaan halen.

De activiteiten die wij in 2016 – 2020 in deze pijler uitvoeren zijn:

Activiteit 4.01:

Gebruiken "Hoeksche Waard op weg naar energie neutrale regio" in gezamenlijke marketingactiviteiten en acquisitie-argument richting potentiële bedrijven.

De Hoeksche Waard kan beter op de kaart worden gezet. Wij zullen de komende jaren gezamenlijke marketingactiviteiten opzetten om te laten zien dat de Hoeksche Waard bekend staat als een duurzame regio.

Resultaat: De Hoeksche Waard staat op de kaart als een duurzame regio.

Planning: 2016 - 2020

Kosten: 3000 euro + interne uren (50 uur)

Status: Nog niet gestart

Uitvoering: SOHW, HoekscheWaardDuurzaam, Rabobank, Ondernemersvereniging Hoeksche Waard, Ondernemerskring 's-Gravendeel

Activiteit 4.02:

Scholenproject Stichting Milieu Dichterbij

Stichting Milieu Dichterbij verzorgt lesprogramma's op scholen. Op de twee (middelbare scholen in de Hoeksche Waard zet het SOHW een opdracht uit op het gebied van duurzaamheid waar de leerlingen een half jaar aan werken.

Resultaat: De leerlingen in de Hoeksche Waard worden voorzien van extra duurzaamheidseducatie. Dit draagt bij aan de bewustwording.

Planning: 2016

Kosten: 750 euro + interne uren (10 uur)

Status: In uitvoering

Uitvoering: SOHW, Stichting Milieu Dichterbij

Activiteit 4.03:

Aanbieden stages duurzaamheid middelbaar en beroepsonderwijs

Het SOHW zal de komende jaren stages aanbieden op het gebied van duurzaamheid voor het middelbaar en hoger beroepsonderwijs. De stages kunnen zowel meeloopstages, werkstages of afstudeerstages zijn die aansluiten bij onze Energievisie.

Resultaat: De leerlingen/studenten in de Hoeksche Waard maken kennis met het thema duurzaamheid in de Hoeksche Waard. Dit draagt bij aan bewustwording.

Planning: 2016 - 2020

Kosten: 4000 euro + interne uren (75 uur)

Status: Nog niet gestart

Uitvoering: SOHW

Activiteit 4.04:

Opzetten innovatiecluster Biobased Economy

De Biobased Economy (BBE) is een economie die gewassen en reststromen uit de landbouw en voedingsmiddelenindustrie inzet voor niet-voedseltoepassingen. Fossiele grondstoffen worden vervangen door biologische grondstoffen. Wij willen in de Hoeksche Waard een innovatiecluster opzetten voor Biobased Economy.

Resultaat: Inzicht in wat er mogelijk is voor het opzetten van een innovatiecluster op het gebied van Biobased Economy in de Hoeksche Waard.

Planning: 2016-2017

Kosten: 3000 euro + interne uren (50 uur)

Status: gestart

Uitvoering: SOHW, LTO

Activiteit 4.05:

Opstellen nulmeting (duurzame) energie en luchtkwaliteit

In 2017 zal er een tussentijdse evaluatie plaatsvinden: Deze evaluatie kan alleen goed plaatsvinden als de voortgang van de ambitie goed wordt gemonitord. Deze monitoring wordt uitgevoerd op een kosteneffectieve manier, maar biedt wel voldoende houvast om grip te hebben op de aanpak en waar nodig bij te sturen. De monitoring zal elk jaar plaatsvinden.

Resultaat: Inzicht in waar wij als Hoeksche Waard staan ten opzicht van onze energieambitie in 2040.

Planning: 2017 - 2020

Kosten: 8000 euro per jaar + interne uren (20 uur per jaar)

Status: nog niet gestart

Uitvoering: SOHW

Activiteit 4.06:***Benoemen mijlpalen tot 2040***

Nadat de eerste nulmeting heeft plaatsgevonden zullen er mijlpalen voor de ambitie van 2040 worden benoemd. In deze mijlpalen wordt gezamenlijk met het maatschappelijk middenveld aangegeven waar wij in 2020, 2025, 2030 en 2035 willen staan en waar wij de prioriteiten tot 2040 op moeten richten.

Resultaat: De mijlpalen die nodig zijn om onze ambitie in 2040 te halen zijn in beeld.

Planning: 2018

Kosten: Interne uren (10 uur)

Status: nog niet gestart

Uitvoering: SOHW, HoekscheWaardDuurzaam, Ondernemersvereniging Hoeksche Waard, LTO, Hoeksche Waards Landschap, Rabobank, Ondernemerskring 's-Gravendeel, Kwaliteitsteam Hoeksche Waard, HW Wonen.

Activiteiten Evaluatie**Activiteit 5.0*****Evaluatiemoment aan de gemeenteraden***

Aan het einde van ieder jaar zullen wij de gemeenteraden per informatiememo informeren over de monitoring en over het verloop van de projecten in het uitvoeringsprogramma. De resultaten en of eventuele vertragingen zullen hierin worden vermeld. De evaluatie en monitoring zullen ook besproken worden met het maatschappelijk middenveld waarin wij gezamenlijk de visie en het uitvoeringsprogramma zullen evalueren.

Resultaat: De gemeenteraden worden aan het eind van elk jaar voorzien van informatie over de stand van zaken van de Energievisie en het uitvoeringsprogramma.

Planning: 2016 - 2020

Kosten: Interne uren (40 uur)

Status: Nog niet gestart

Uitvoering: SOHW, maatschappelijk middenveld